

Decentrale ziekenhuisafdeling is antwoord op de vergrijzing

Bedden in de buurt

Drs René de Bakker, specialist
ouderenzorg verpleeghuis De
Blaauwe Hoeve, Hulst

Drs Cecile Idink, internist-
haematoloog ZorgSaam
Ziekenhuis

Drs Jan Lips, huisarts Huisart-
senpraktijk Pallion, Hulst

Drs Barend den Ouden, huis-
arts Huisartsenpraktijk Pallion,
Hulst

Marnix van Oyen, hoofd zorg-
eenheid transfer ZorgSaam
Ziekenhuis

Correspondentieadres:
rdebakker@curamus.nl; c.c.:
redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling
gemeld

beeld: de Beeldredactie,
Robert van den Berge

In ziekenhuizen vinden steeds specialistischer ingrepen plaats, terwijl de populatie ouderen met multimorbiditeit toeneemt. En dus dreigt er een gapend gat. In Zeeuws-Vlaanderen is dat gevuld met een huisartsenkliniek en een low cure-afdeling. Het succes is er. Nu de financiering nog.

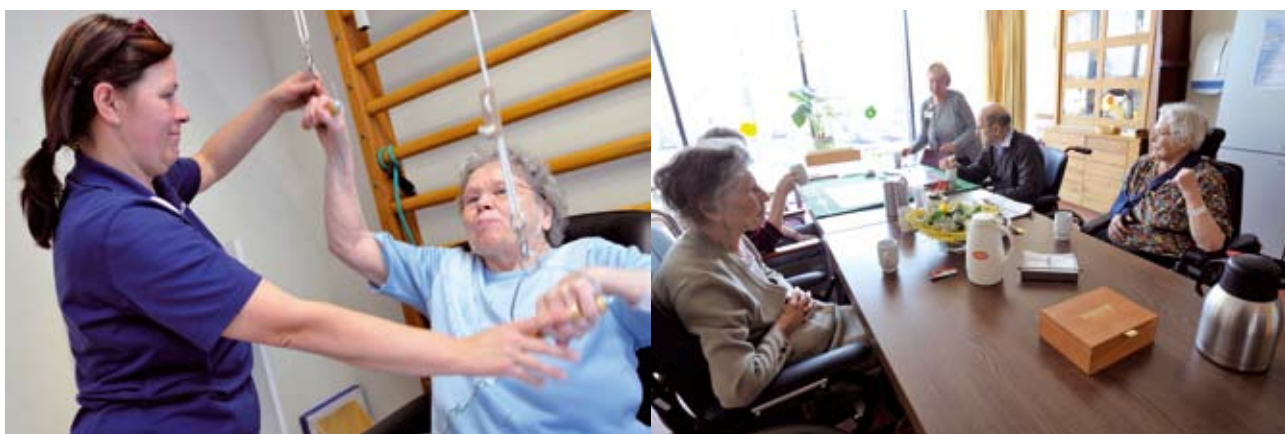
Met name op het gebied van de ouderenzorg bestaan er in het sterk vergrijsde oosten van Zeeuws-Vlaanderen projecten die mogelijk interessant zijn voor andere regio's in Nederland.¹ Zo werken huis- en verpleeghuisartsen er al jaren nauw samen.² Voorbeelden van vormen hiervan zijn de consultatieve extramurale functie van de verpleeghuisarts, de verpleeghuisarts in de huisartsenpraktijk en het preventief multidisciplinair ouderensprekkuur. Daarnaast kent het oosten van Zeeuws-Vlaanderen sinds september 2007 een huisartsenkliniek (HAK) en een low cure-afdeling, ondergebracht in de ZorgSaam Kliniek Hulst en gelokaliseerd op het terrein van verpleeghuis De Blaauwe Hoeve in Hulst.

De kliniek is een voorziening op het snijvlak van huisartsen-, ziekenhuis- en verpleeghuiszorg. Huisartsen in het gebied kunnen er zelf patiënten opnemen en behandelen.

AWBZ-bedden

Op de begane grond van het gebouw bevindt zich een praktijk waar zes huisartsen, een psycholoog, een kinderpsycholoog, een verpleeghuisarts, een diabetesverpleegkundige, een longverpleegkundige, een podotherapeute en een diëtiste spreekuur houden. Op de eerste verdieping heeft het ziekenhuis van Terneuzen (ZorgSaam Ziekenhuis), in samenwerking met het verpleeghuis, een huisartsenkliniek en een low cure-afdeling (ZorgSaam Kliniek Hulst)

Opnamecriteria huisartsenkliniek en low cure-afdeling

	huisartsenkliniek	low cure-afdeling
inclusiecriteria	<ul style="list-style-type: none"> ■ zieke patiënt die ondanks maximale inspanning niet te behandelen is in thuissituatie ■ opname voorkomt ziekenhuisopname ■ opname met een diagnostisch karakter is alleen mogelijk na screening op de spoedeisende hulp 	<ul style="list-style-type: none"> ■ medisch-specialistisch uitbehandeld ■ wachtend op een verpleeghuis ■ vertraagd herstellend ■ tijdelijke intensieve verpleegkundige zorgbehoefte ■ crisisopname in het kader van de AWBZ
exclusiecriteria	<ul style="list-style-type: none"> ■ behoefte aan acute daadwerkelijke specialistische hulp of diagnostiek ■ te verwachten complicaties op de korte termijn ■ structureel tekortschietende mantelzorg ■ de opnameduur is naar verwachting langer dan 3 weken ■ patiënten met een psychogeriatrische verpleeghuisindicatie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ behoefte aan specialistische hulp ■ de patiënt kan thuis worden verpleegd

Wervelfractuur

Een hoogbejaarde patiënt wordt na een trauma verwezen naar de spoedeisende hulp. In het ziekenhuis constateert de arts een wervelfractuur. De patiënt is door de pijn niet meer in staat om te lopen en zichzelf te verzorgen. Hij kan dus niet naar huis. De SEH-arts vraagt de huisarts om een opname in de huisartsenkliniek (HAK).

gerealiseerd. Voor beide zijn opnamecriteria vastgesteld (zie *kader*).

In totaal zijn er in de kliniek twintig plaatsen: acht AWBZ-bedden en twaalf ziekenhuisbedden. Van deze laatste twaalf bedden zijn er vier gereserveerd voor de huisartsenkliniek en acht voor patiënten met vertraagd herstel (low cure-afdeling). De verdeling is in nauw overleg met CZ-zorgverzekeringen en het zorgkantoor afgesproken. In de praktijk liggen patiënten echter door elkaar en krijgen ze vergelijkbare zorg. Wel betalen patiënten voor AWBZ-bedden een eigen bijdrage.

In de kliniek wordt (para)medische behandeling, verpleging, verzorging en begeleiding geboden. Twee huisartsen en een verpleeghuisarts garanderen de medische zorg en lopen dagelijks visite bij hun patiënten: de huisartsen bij de patiënten van de huisartsenkliniek en de patiënten bij wie sprake is van vertraagd herstel en die binnen twee weken met ontslag gaan.

De verpleeghuisarts is verantwoordelijk voor de medische zorg voor de AWBZ-patiënten en ouderen bij wie het herstel vertraagd is en naar verwachting langer dan veertien dagen zal duren. Ook fungeert de verpleeghuisarts als consulent voor de huisartsen. ANW-diensten verrichten zij gezamenlijk.

Ook de andere huisartsen van de praktijk kunnen in de ZorgSaam Kliniek Hulst patiënten opnemen en behandelen, maar ze hebben ook de mogelijkheid dit te delegeren aan de aan de kliniek verbonden huisartsen. Een aantal medisch specialisten, zoals een internist, neuroloog, dermatoloog en een chirurg, bezoekt op verzoek de patiënten en dient de behandelend artsen van advies. Een belangrijk verschil met het verpleeghuis is de aanwezigheid van een groot aantal verpleegkundigen. Hierdoor is in de ZorgSaam Kliniek Hulst complexere behandeling zoals infuustherapie of parenterale toediening van antibiotica, observatie en zorg mogelijk.

Bezettingsoverzicht 2008 ZorgSaam Kliniek Hulst

	opnames	overnames	totaal	verpleeg- dagen	% bedbezetting	gemiddelde verpleegduur (in dagen)	aantal
patiënten met een AWBZ-indicatie	8	100	108	3142	45,31	29,09	
patiënten ingestuurd door de huisarts	95	6	101	1341	19,33	13,28	
verkeerdebedpatiënten	17	102	119	1534	22,12	12,89	
patiënten in dagverpleging*					3,85		267
totaal	120	208	328	6017	90,61		

*De patiënten in dagverpleging vormen een bijzondere groep. Zij verblijven vaak slechts enkele uren in de kliniek. Om die reden zijn zij niet meegeteld bij het berekenen van het totaal aantal opgenomen patiënten.

Beter klimaat

In 2008 zijn in totaal 328 patiënten opgenomen, van wie 101 op de huisartsenkliniek. Van de 328 patiënten hadden er 108 een AWBZ-indicatie en waren er 119 verkeerdebedpatiënten. Zij zijn zowel door de verpleeghuis- als de huisarts behandeld (zie *tabel*). Verkeerdebedpatiënten wachten op een AWBZ-indicatie of zijn patiënten bij wie het herstel is vertraagd en van wie wordt verwacht dat zij binnen twee weken met ontslag kunnen. De gemiddelde leeftijd van alle patiënten van de ZorgSaam Kliniek Hulst was 80,4 jaar.

De gemiddelde opnameduur was bij de huisartsenkliniek 13,28 dagen: duidelijk minder

dan de maximale opnameduur van drie weken. Opnames in het kader van de AWBZ waren van langere duur (29,1 dagen). De verkeerdebedpatiënten verbleven 12,9 dagen in de ZorgSaam Kliniek Hulst. Verder zijn in totaal 267 mensen opgenomen in dagverpleging. In 2008 was de bezettingsgraad 90,6 procent. Tegenover de 'kille' cijfers van de bezetting staat de grote tevredenheid van de patiënten en hun familie. Er blijkt op de ZorgSaam Kliniek Hulst een beter klimaat te zijn voor de overwegend oudere populatie dan op een doorsnee ziekenhuisafdeling. Ook de medisch specialisten, die aanvankelijk met enige scepsis naar deze ontwikkeling keken, zijn tevreden over de

Ontregelde diabetes

Een bejaarde alleenstaande vrouw met een luchtweginfec- tie, ontregelde diabetes en slechte vochtinname ligt ziek thuis. De huisarts besluit in overleg met de zorgcoördi- nator om de patiënte in de huisartsenkliniek (HAK) op te nemen. Daar reguleert hij samen met de diabetes- verpleegkundige de bloed- suikerwaarden en wordt de luchtweginfec- tie behandeld met behulp van antibiotica. Ook krijgt mevrouw vanwege de dehydratie twee dagen een infuus NaCl.

SAMENVATTING

- De ZorgSaam Kliniek in Hulst is een ziekenhuisafdeling op afstand, waarbij de huisarts en de verpleeghuisarts onder hun regie zelf patiënten kunnen opnemen en behandelen.
- Door de 24-uurs verpleegkundige zorg en de aanwezigheid van huis- en verpleeghuisartsen kunnen oudere patiënten er adequaat worden behandeld.
- Mogelijk is dit een oplossing voor de toenemende vraag naar geriatri-sche zorg in Nederland.

zorgverlening. Zij ervaren dat de doorstroming op hun ziekenhuisafdeling verbetert, waardoor er meer ruimte is om hun deskundigheid aan complexere patiënten te besteden.

Maar is de kliniek nu echt alleen maar een succesverhaal? Helaas, dat is niet het geval. Financieel is er namelijk sprake van een structureel tekort van 200.000 euro. Dit wordt met name veroorzaakt door de karige vergoeding van 51 euro per ligdag die de kliniek ontvangt voor de verkeerde patiënten. Daarnaast zijn er ook hoger logistieke kosten doordat het ziekenhuis materialen (verpleegartikelen, medicatie en benodigdheden voor het nemen van kweken) 17 kilometer verderop moet leveren. De financiële problemen zijn besproken met minister Klink, die onlangs op werkbezoek was bij ZorgSaam Ziekenhuis, waar hij is geïnformeerd over de ZorgSaam Kliniek Hulst. De minister was met name geïnteresseerd in de nauwe samenwerking tussen ziekenhuis en huisartsen.

IJzerinfuus

Door de nauwe betrekkingen tussen de huis- en verpleeghuisartsen en het ziekenhuis ontstaat ook op andere terreinen samenwerking. Zo is de verpleeghuisarts januari 2008 gestart met het houden van spreekuren in huisartsenpraktijk Pallion in Hulst. Ook is een multidisciplinair preventief ouderensprekkuur opgezet. Via zoekcriteria in het huisartseninformatiesysteem van Pallion worden fragiele ouderen gedetecteerd en opgeroepen. Een verpleegkundige voert vervolgens een gestandaardiseerd onderzoek uit en verwijst de patiënt bij problemen naar de eigen huisarts binnen

Verzwakt

Een patiënt verblijft na een darmoperatie op de verpleegafdeling in het ziekenhuis. Ten gevolge van luchtweginfecties en slechte inname van vocht en voeding is hij verzwakt. De patiënt is nog niet in staat thuis te functioneren en wordt tijdelijk naar de low cure verwezen. De verwachting is dat hij over twee weken naar huis kan. De huisarts levert de medische zorg.

huisartsenpraktijk Pallion. Daarnaast worden patiënten die een bloedtransfusie, ijzerinfuus of APD-infuus nodig hebben, op verwijzing van de specialist voor een dagopname naar de huisartsenkliniek verwezen. Hierdoor hoeven deze – over het algemeen oudere – patiënten niet meer naar het 17 kilometer verderop gelegen ziekenhuis te worden vervoerd.

Ondanks de evidente voordelen is het echter een feit dat naar dit soort voorzieningen nog weinig onderzoek is gedaan. Huisarts Eric Moll van Charante publiceerde in 2004 over zijn ervaringen met een huisartsenkliniek in Velsen.⁴ Hij concludeerde dat een dergelijke kliniek een kostenbesparend alternatief is voor oudere patiënten die lichte tot matig complexe ziekenhuiszorg nodig hebben, maar meer onderzoek is wel noodzakelijk.

Generalisten

Gezien de positieve ervaringen van de ZorgSaam Kliniek Hulst is de verwachting dat het initiatief navolging krijgt. Misschien dat problemen als het gedwongen sluiten van operatiekamers vanwege slechte doorstroming in het ziekenhuis, zoals die zich onlangs in Zuid-Limburg voordeden, hierdoor gedeeltelijk te voorkomen. Daarnaast is er door de verregaande specialisatie van medisch specialisten in het ziekenhuis behoefte aan generalisten, met name op het gebied van ouderenzorg.^{3 4} Ook zullen ziekenhuizen steeds meer evolueren tot centra waar specialisten opereren en behandelingen instellen en waar minder aandacht is voor problemen op andere gebieden. De huisarts en de verpleeghuisarts (specialist ouderengeneeskunde) zijn goed in staat om die medische zorg te leveren. Juist voor de oudere bevolking van het oosten en midden van Zeeuws-Vlaanderen blijkt de ZorgSaam Kliniek Hulst een prachtige voorziening te zijn, die nu al niet meer is weg te denken uit de regio.

De literatuurlijst vindt u onder dit artikel op onze website: www.medischcontact.nl.

